

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Kaupunkiympäristölautakunta

Rakennus- ja lupalautakunta

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Turku kasvaa edelleen voimakkaasti. Väestönkasvu jatkui vahvana myös vuonna 2024. Turussa oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2024 lopussa 206 035 asukasta, 4 170 asukasta (2,1 %) enemmän kuin vuoden 2023 lopulla. Väestöennusteen mukaan Turku kasvaa noin 40.000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä.

Rakentaminen on hiipunut myös Turussa, vaikka rakennustyömaita on aloitettu muuhun maahan verrattuna keskimääräistä enemmän. Vuonna 2024 valmistui 2175 asuntoa, laskua noin 18 % verrattuna viime vuoteen ja 33 % verrattuna rakentamisen huippuvuoteen 2022. Vuonna 2024 aloitettiin 1402 asunnon rakentaminen, mikä on 2 % enemmän kuin 2023 mutta 58 % vähemmän kuin 2022. Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2024 1158 kpl, 7 % vähemmän kuin 2023 ja 32 % vähemmän kuin 2022.

Rakentamislain muutokset hyväksyttiin 2024 lopulla ja laki tuli voimaan vuoden 2025 alusta. Uusi laki tuo mm. helpotusta lupakäytäntöihin ja alentaa lupakynnystä. Uusi laki korostaa myös rakentajan vastuuta lopputuloksesta.

Maan hallitus on päättänyt lopettaa uusien asumisoikeusasuntojen rahoittamisen vuoden 2025 loppuun mennessä. Valmisteilla uusi välimalli.

Globaalin turvallisuustilanteen vuoksi valtakunnallisen sijaintitietopalvelun käyttöönotosta on luovuttu.

Useita lakiuudistuksia on valmisteilla, jotka tulevat vaikuttamaan merkittävästi toimintaympäristöön tulevana vuosina. Mm. mikroliiikkumisen lainsäädäntö tuonee toivottua toimivaltaa kunnille toimilupajärjestelmän muodossa. Esitetyssä muodossa lunastuslain uudistus vaikeuttaisi vapaaehtoisia kauppvoja ja lisäisi lunastusmenettelyjä, jolloin kaava-alueiden toteutuminen hidastuisi. Lisäksi maanhankintamenojen kasvuun tulee varautua tulevina vuosina.

Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion välinen MAL-sopimus vuosille 2024-2035 on allekirjoitettu. Sopimuksen toimenpiteet luovat edellytyksiä seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle. Sopimuksessa on Turun MAL-kaupunkiseudun kannalta merkittäviä taloudellisia kokonaisuuksia.

Föliissä tehtiin 26,6 miljoonaa matkaa vuonna 2024, mikä on 5 % eli 1,25 miljoonaa matkaa enemmän kuin edellisenä vuotena. Matkamäärä ylitti koronaa edeltäneen ajan (vuosi 2019) matkamäärän 1,3 prosentilla. Joukkoliikenteen matkamäärän myönteinen kehitys antaa hyvän pohjan heinäkuussa 2025 aloittavalle runkolinjastouudistukselle. Jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärä on kasvanut ja autoliikenteen liikennemäärä on laskenut vuodesta 2023. Turun kestävän kaupunkiliikkeen suunnitelma (SUMP) sisältää priorisoidut toimet kestävän liikunnan edistämiseksi tuleville vuosille.

Itämerihaasteen uusi toimintakausi on käynnistynyt (v. 2024-2028).

Merikaupunkivisio luo pohjaa pitkäaikaiselle merelliselle kaupunkikehitykselle.

Kaupungin kasvaessa ja kehittyessä toimintaympäristö tulee laajenemaan tuntuvasti, joka vaikuttaa kunnossapidettävän alueen laajuuteen ja kustannuksiin.

Palveluverkkosuunnitelmien valmistuminen avaa mahdollisuuden toteuttaa pitkään odottamassa olleita palvelutiloja. Kaupungin oman taseen asemesta uudishankkeet toteutetaan kaupungin tytäryhtiön, Kiinteistö Oy Turun Monitoimilaitosten taseeseen.

Vuonna 2024 talonrakennusalan kustannukset pysyivät Tilastokeskuksen mukaan keskimäärin ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Työpanosten kustannukset nousivat, mutta vastaavasti tarvikepanosten ja palveluiden kustannukset laskivat. Eniten kustannukset laskivat betonielementeissä (-7,5 %) ja teräsrakenteissa (-7,0 %). Maanrakennusalan kustannukset nousivat tilastokeskuksen mukaan keskimäärin 0,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Työvoimakustannukset ja konepalvelut nousivat, mutta materiaalikustannukset laskivat. Materiaaleissa erityisesti metallituotteiden kustannuksissa oli suurta laskua (-6,1 %).

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tilinpäätöksen toimintakate vuonna 2024 oli -38,8 milj. euroa (TAM -47,8 milj. euroa), mikä tarkoittaa 9,0 milj. euroa toimintakatetta parempaa tulosta. Kaupunkiympäristön toimintatuotot olivat 90,9 milj. euroa ja ylitystä talousarvioon nähden oli 3,1 milj. euroa (TA 87,8 milj. euroa). Valmistus omaan käyttöön toteutui talousarvion mukaan ollen 1,8 milj. euroa (TA 1,9). Kaupunkiympäristön toimintamenot olivat 131,5 milj. euroa ja alittivat talousarvion 6,0 milj. eurolla (TAM 137,5 milj. euroa).

Palvelualuekohtaisesti talous toteutui vuonna 2024 seuraavasti:

- Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus: Tuotot ylittyivät 2,4 milj. euroa ja kulut alittuivat 1,0 milj. euroa. Nettovaikutus +3,5 milj. euroa. Tuottojen kasvussa merkittävimpana tekijänä oli vuokratuottojen toteutuminen 1,8 milj. euroa talousarviota suurempana (TA 27,6 milj. euroa) Poikkeama koostuu eri tekijöistä. Olemassa olevien sopimusten laatiminen, lisäksi on tehty taannehtivasti kertakorvaussopimuksia esim. rasitesopimuksia. Kuluja vähensivät palvelujen ostot, jotka alittivat talousarvion 1,7 milj. eurolla (TAM 4,3 milj. euroa). Tämä johtui raitiotien yleissuunnittelukulujen toteutumisesta 0,35 milj. euroa alle talousarvion (TA 0,45), purkutyökustannuksia jäi toteutumatta 0,7 milj. euroa alle talousarvion (TA 1,0) ja lisäksi palvelujen ostoja on vähentänyt kertaluontoinen sopimuskorvaus 0,7 milj. euroa, joka on kirjattu muihin toimintakuluihin,
- Kaupunkirakentaminen: Tuotot ylittyivät 0,1 milj. euroa ja kulut alittuivat 0,5 milj. euroa. Valmistus omaan käyttöön -kirjaus toteutui talousarvion mukaan. Tuottojen ylitys johtui puukauppatulojen, lämmityslaskutuksen ja lumenkaatolaskutuksen talousarviota suuremmasta määrästä (ylitys yht. 0,5 milj. euroa). Infran kunnossapidon menot ylittyivät n. 0,7 milj. euroa (TAM 28,9 milj. euroa). Perustuotteet ylittyivät 0,9 milj. euroa, erillistuotteet alittuivat 0,4 milj. euroa, erityistuotteet ylittyivät 0,2 milj. euroa,
- Paikkatieto ja kaupunkimittaus: Tuotot alittuivat 0,1 milj. euroa ja kulut alittuivat 0,4 milj. euroa, nettovaikutus +0,3 milj. euroa. Kulujen alituksen suurin syy johtui suunniteltua vähäisemmistä palvelujen ostoista,
- Luvat ja valvonta: Tuotot alittuivat 0,1 milj. euroa ja kulut 0,5 milj. euroa. Nettovaikutus -0,3 milj. euroa. Pysäköintimaksutulot alittuivat 0,4 milj. euroa (TA 5,2 milj. euroa), koska uusien pysäköintialueiden toteutus viivästyi ja kaikkia suunniteltuja alueita ei toteutettu. Pysäköinninvalvonnan tulot ylittyivät 0,7 milj. euroa (TA 2,6 milj. euroa). Rakennusvalvonnan tulot alittuivat 0,6 milj. euroa (TA 3,8 milj. euroa) ja kulut 0,2 milj. euroa (TA 2,8 milj. euroa). Ympäristöterveydenhuollon tulot toteutuivat talousarvion mukaan ja toimintakulut alittuivat 0,4 milj. euroa ja ympäristönsuojelun tulot alittuivat 0,1 milj. euroa ja kulut alittuivat 0,2 milj. euroa,
- Liikkipalvelut/ Kaupunkiliikunnan ratkaisut: Tuotot toteutuivat talousarvion mukaan (TA 1,2 milj. euroa), kulut alittuivat 0,4 milj. euroa (TAM 2,0 milj. euroa), nettovaikutus +0,4 milj. euroa. Kulujen alituksen suurin syy oli hankkeisiin liittyvien henkilöstökulujen ja ostojen toteutuminen alle talousarvion,
- Liikkipalvelut/ Seudullinen joukkoliikenne: Tuotot ylittyivät 1,3 milj. euroa (TA 40,3 milj. euroa) ja kulut alittuivat 2,3 milj. euroa (TAM 66,7 milj. euroa). Nettovaikutus +3,5 milj. euroa. Turun nettoluku liikennöinnin osalta (Turku) alittui +2,4 milj. euroa. Liikennöinnin menot Turun osalta alittuivat 1,7 milj. euroa ja tulot ylittyivät 0,8 milj. euroa. Ilmastoperusteinen tuki oli pienempi kuin vuoden 2024 talousarviota laadittaessa oli tiedossa, johtuen uudesta MAL-sopimuksesta. Kela-tuetut matkat alittuivat koko lautakunnan osalta 0,3 milj. euroa, ja
- Palvelukokonaisuuden yhteiset toiminnot: Tuotot alittuivat noin 0,5 milj. euroa ja kulut alittuivat 0,9 milj. euroa (TAM - 7,7 milj. euroa), nettovaikutus +0,4 milj. euroa. Merkittävin osuus toimintakulujen alituksesta (0,5 milj. euroa) johtuu henkilöstökuluissa (työnantajamaksut ja lomapalkkakajaksotus) syntyneistä säästöistä. Tilavuokrat toteutuivat 0,4 milj. euroa alle talousarvon.

Omaisuuksien myyntivoitot ja saadut korvaukset sekä investointiosan toteutuminen (Kh/Yhteiset, Omaisuudenhallinta ja kaupunkiympäristön investointihankkeet)

- Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosityksikölle on varattu investointiosaan ja käyttötalousosaan talousarviomäärärahat (1602 KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Tilaomaisuus, 1604 KH/Infraomaisuus) investointiohjelmien ja kiinteän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta varten. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa edellä mainittujen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista.

- Käyttötalousosa: Kaupunginvaltuuston päätöksellä korotettiin luovutusvoittojen (TAM 24,5 milj. euroa) tuloarvioita 6,5 milj. eurolla (kv 16.12.2024 § 193). Muutettu euromääräinen nettotavoite ylitettiin 1,9 milj. eurolla (Kh TAM 39,9 milj. euroa). Kaupunkiympäristölle asetettu alkuperäinen euromääräinen nettotavoite ylitettiin 7,4 milj. eurolla (Kh TA 30,1 milj. euroa). Toimintatuotot ylittyivät 8,4 milj. euroa. Maaomaisuuden ja rakennuskohdeiden luovutusvoitot toteutuivat 9,6 milj. euroa alkuperäistä tavoitetta suurempana. Kiinteän omaisuuden kohteita, joissa esisopimuksen mukainen lunastus oli mahdollista tehdä vuoden 2026 loppuun mennessä, ei ollut mukana alkuperäisessä vuoden 2024 tuloarvioletavoitteessa, ja lisäksi myytyjen kohteiden hankintameno on ollut arvioitua pienempi, mikä on vaikuttanut luovutusvoiton osuuden kasvuun. Maankäyttösopimustuloja kirjattiin 13,6 milj. euroa, mikä alitti 1,4 milj. euroa tavoitteeseen verrattuna. Uusissa maankäyttösopimuskorvaustuloista 25 % saadaan kuuden kuukauden kuluttua asemakaavan saatua lainvoiman. Loppusopimuskorvaus maksetaan vaiheittain rakennushankkeen edetessä, kuitenkin siten, että koko sopimuskorvaus tulee olla maksettu viimeistään 9 vuoden kuluttua. Vanhoja maankäyttösopimuksia on edelleen noin 20 kappaletta, joissa ei ole 9 vuoden takarajaa. Sopimuskorvausten erääntymistä ei pysty tarkalleen ennustamaan, koska se on riippuvainen rakennushankkeiden käynnistymisestä. Ruoppausmassojen vastaanottomaksut ylittyivät 0,2 milj. euroa tavoitteeseen verrattuna. Toimintakulut ylittyivät 1,0 milj. eurolla johtuen pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuskustannusten ylittymisestä 0,6 milj. eurolla ja kiinteän omaisuuden luovutustappiosta 0,4 milj. euroa.
- Investointiosa: Vuonna 2024 on toteutunut yhteensä 64 maaomaisuuden ja rakennuskohteiden kauppaa. Maaomaisuuden myyntikohteita oli 59, joista 12 tonttikohdetta oli uudistuotantoa ja 47 vuokratonttien omaksi lunastamisia tai lisäaluekauppoja. Omaisuuden myynneistä saadut investointitulojen toteutuma ylittivät alkuperäisen tavoitteen 8,4 milj. euroa (Kh TA 19,7 milj. euroa). Kaupunginvaltuuston päätöksellä korotettiin luovutustulojen tuloarvioita 6,5 milj. eurolla (TAM 26,2 milj. euroa).
- Investointihankkeiden rahoitusosuuksien toteutuma 7,6 milj. euroa alitti tavoitteen 4,2 milj. euroa (Kh TA 11,8 milj. euroa) johtuen rahoitusosuuksien jaksotuksesta seuraavalle tilikaudelle. Euroopan Unionin CEF Liikenne-rahoitustukea kirjattiin Turun ratapihat ja Kupittaaan kaksoisraide -hankkeelle vuonna 2024 yhteensä 3,0 milj. euroa. Traficomin kävelyn ja pyöräilyn investointitukea kirjattiin yhteensä 3,2 milj. euroa, josta merkittävimmät tukikohteet olivat Raunistulan kevyenliikenteen silta ja Itäisen Rantakadun nykyisen jalankulku- ja pyöräväylän laadun parantaminen. Aran infra-avustusta kaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen kirjattiin yhteensä 0,3 milj. euroa ja aluehallintoviraston avustusta ulkoliikuntapaikkahankkeille yhteensä 1,0 milj. euroa.
- Tilainvestointimenojen toteutuma 61,3 milj. euroa (TP2023 45,5 milj. euroa). Tilainvestointiohjelman alkuperäiseen talousarvioon määrärahamuutoksia tehtiin vuonna 2024 yhteensä 20,2 milj. euroa (TAM 59,9 milj. euroa). Ylitys muutettuun talousarvioon 1,4 milj. euroa.
- Infrainvestointimenojen toteutuma 92,4 milj. euroa (TP2023 64,7 milj. euroa). Infrainvestointiohjelman alkupe- räiseen talousarvioon määrärahamuutoksia tehtiin vuonna 2024 yhteensä 39,0 milj. euroa (TAM 119,4 milj. euroa). Alitus muutettuun talousarvioon 27,0 milj. euroa.
- Maanhankinnan investointimenojen toteutuma 2,2 milj. euroa (TP2023 51,4 milj. euroa). Alitus talousarvioon 1,3 milj. euroa (TA 3,5 milj. euroa).
- Kaupunkiympäristön kehittämishankkeisiin varatusta määrärahasta käytettiin yhteensä 0,1 milj. euroa tietojärjestelmien ja toiminnan kehittämiseen (TAM 0,6 milj. euroa). Joukkoliikenteen investointien toteutuma oli 0,6 milj. euroa (TA 0,7 milj. euroa). Joukkoliikenteen maksu- ja informaatiojärjestelmän rahoitusosuus oli 0,3 milj. euroa (TA 0,2 milj. euroa).

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kauneimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Jatkamme vuonna 2007 Helsingin kaupungin kanssa perustettua kansainvälistä Itämerihaastetta, jonka tavoite on sitouttaa kaupunkia, kuntia, yrityksiä, yhdistyksiä ja muita organisaatioita vapaaehtoisin Itämeren suojelutoimenpiteisiin. Vuoden 2023 lopulla hyväksyttiin neljäs toimenpideohjelma vuosille 2024–2028 ja toteutamme ohjelmassa päätettyjä toimenpiteitä läheisessä yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.	Etenee suunnitelman mukaan. Ohjelman mukaisista toimenpiteistä on aloitettu 17/25 ja valmiiksi on tullut 1 toimenpide. Haasteen mukaisen sitoumuksen päivitti 56 eri toimijaa (sitoumuksissa yhteensä 400 toimenpidettä). Vuoden 2024 aikana on tehty muun muassa seuraavia toimenpiteitä: Turun rannikkovesien vedenlaatua on selvitetty Coastrider-menetelmällä. eDNA-menetelmällä on selvitetty purojen ja Illoistenjärven

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			eläinlajistoa. Maatalousmaan vuokrakriteerit tarkistettiin huomioimaan vesiensuojelu nykyistä paremmin (ns. kasvukunto-sopimus) ja haastettiin muut Saaristokunnat tekemään samoin. Vuosi sisälsi myös useita järjestettyjä tapahtumia, kuten Itämeripäivä (Forum Marinum), Minun mereni -dokumentti (Finnkino) ja Itämeri terveeksi -keskustelutilaisuus.
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investointipäätös uudelle ratayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030	Tunnin junan edellyttämä KUTU-hanke on käynnissä. Ratasillat ja muut sillat toteutuvat vuoden 2024 aikana. Myös ratapihan työt ovat käynnissä. Tunnin junan edellyttämän Vaalan eritasoristeyksen kaavan hyväksyminen.	KUTU-hanke on käynnissä ja ratasillat ja muut sillat ovat toteutuneet tavoitteen mukaisesti. Ratapihalla työt ovat käynnissä ja Vaalan eritasoristeyksen kaava on hyväksytty.

Teema: Hiilineutraali Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Maankäytössä panostetaan hiilineutraalin kaupunkialueen saavuttamiseen vuoteen 2029 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta ja kestäviin liikumis- muotoihin kannustavaa yhdyskuntarakenteen kehitystä. Rakentamista ohjataan kestäväälle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Tavoitteena on, että tiivistyville kestävä kasvun vyöhykkeelle sijoittuu asemakaavoitettavasta asuinrakennusoikeudesta vähintään 85 %. Tie- ja katuliikenteen osalta tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä ja lisätä kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta 66 %:n tasolle vuoteen 2030 mennessä. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantavien infratoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus etenevät resurssien ja määrärahojen puitteissa.	Rakentamista ohjattu kestäväälle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Asemakaavoitettavasta rakennusoikeudesta tälle vyöhykkeelle sijoittuu 82 %:ia. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä pyritään hillitsemään sekä liikennettä vähentävin että sähköautoilua edistävien keinoin. Kulkumuotojakaumaa parannetaan sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kehittämällä että joukkoliikenteen edellytyksiä parantamalla. Vuoden aikana on laadittu kestävä kaupunkiliikkuksen suunnitelma (SUMP), joka sisältää toimenpiteitä edellä olevien tavoitteiden edistämiseksi.
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Sähköbussiliikenteen osuutta kasvatetaan koko ajan kilpailutusten painotusten kautta. Yli puolet kilometreistä ajetaan sähköllä. Joukkoliikenteen käyttö kasvaa mm. yrityspalvelujen tuotteistamisen myötä ja koska joukkoliikenteen käyttöä helpotetaan määrätietoisesti. Lippujen hinnat pidetään houkuttelevina. Kaupunkipyöräjärjestelmä vastaa pyörämäärältään ja kautensa pituudelta asukkaiden tarpeisiin. Toteutetaan sähkönlatauspisteiden yleissuunnitelmaa.	Sähköbussiliikenteen osuus kasvoi kilpailutusten myötä. Yrityspalvelut tuotteistettiin ja niiden aktiivinen myynti on käynnistynyt. Hinnankorotuksia ei tehty kuluvana vuonna. Fölärit eli Turun kaupunkipyörät täydensivät hyvin joukkoliikenteen palveluja osana kestävästä liikkumisesta. Pyörillä ajettiin kauden aikana ennätysmäärä matkoja, yhteensä noin 425000 matkaa. Lisäystä edellisvuoteen oli 16 %, vaikka kausi päättyi noin kaksi kuukautta aiemmin kuin edellisenä vuotena (kausi 2024 kesti 1.4.–31.10.).
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	LUMOn keskeiset toimenpiteet vuonna 2024 ovat luonnonhoitotoimenpiteiden lisääminen Turun arvokkailla luontotyypeillä, uuselinympäristöjen luominen paikallisella lajistolla sekä LUMO-ohjelman internetsivujen perustaminen. Yhteensä toimenpiteitä on 33 kpl.	Lumo-ohjelman mukainen kaupungin luonnonsuojeluohjelman valmistelu aloitettiin vuoden 2024 aikana. Uusia ketokohteita on raivattu 4 kpl ja 15 kedon hoitoa on jatkettu. Metsäisiä pähkinäpensas- ja jalopuumetsikoita on hoidettu 16 kohteessa. Niitettäviä kohteita on toteutettu yhteensä viidessä kohteessa. Vieraslajitorjuntaa on tehty Lumo-ohjelman kohteiden osalta yhteensä 3,5 ha:n alueella komealupiinin ja

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			jättipalsamin torjunnassa. Kuninkojalta ennallistettiin/kunnostettiin 12 koski- tai virtapaikkaa. Lisäksi Mälikkälän metsästä tukittiin ojia vesitalouden palauttamiseksi ja Kuninkojan virtaaman tasaamiseksi 7 kohteelta. Juurilasisiiven elinolosuhteita parannettiin Pahanien alueella ja lisäksi metsäverkoston yhteyksiä parannettiin istutuksin kuudessa eri kohteessa. Luontotyypiselvityksiä on tehty kahdella alueella sekä osana kaavoituksen luontaselvityksiä. Jaaninjoen hoitosuunnitelman valmistelu on aloitettu.
9	Perustetaan Mälikkälän-Kuninkojan alueelle uusi luonnonsuojelualue.	Mälikkälä-Kuninkojan luonnonsuojelualueen perustamisesta on tehty päätös vuonna 2023.	Tavoite on toteutunut. Luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 2023.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuinalueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistötilatarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Kaavoitus- ja hankesuunnitteluprosessien limittäminen. Kaavoituksessa priorisoidaan koulu- ja päiväkotihankkeita. Karhunaukion yhtenäiskoulun, Linna-kaupungin (Vaasanpuisto) ja Pansion monitoimitalon sekä Jäkärlän koulun (Arkeologinkatu) kaavojen hyväksyminen. Uudisrakennusten ja peruskorjausten rakennuttaminen tilaohjelman mukaisesti.	Kaavoitus- ja hankesuunnitteluprosessin limittäminen on käynnissä useissa eri hankkeissa. Uudisrakennuksia ja peruskorjauksia rakennutetaan tilainvestointiohjelman mukaisesti.
15	Leikkipaikkojen yhteyteen suunnitellaan aikuisten lähiliikuntaa tukevia toimintoja. Liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ikäihmisten liikkumisen tarpeet.	Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan laajasti ikäihmisten liikkumisen tarpeet. Yhteistyössä liikuntapalveluiden ja kunnossapidon kanssa kehitetään leikkipaikkoja kaikenikäisten kohtaamispaikaksi. Skills garden -konseptin mukaista leikin ja liikunnan yhdistävää konseptia suunnitellaan kolmeen eri kohteeseen.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Vuoden 2024 aikana on toteutettu tai toteutumassa mm. Mannerheimipuisto, Annanpuisto, Pertunpuisto, Civiksen leikkipaikka, Pakkaripuisto, Härkähaan ja Piirtäjänpuiston leikkipaikat. Myös Koinkeentän leikkipaikka
37	Liikunnan tulee olla osa lasten päivää myös kouluissa. Koulujen opetustilojen, pihojen ja koulumatkojen tulee innostaa luontaiseen liikkumiseen	Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelma (SUMP) valmistuu vuonna 2024. Kestävään liikkumiseen kannustavaa ympäristöä toteutetaan SUMP:in pohjalta ja kannustetaan näin luontaiseen liikkumiseen.	Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelman (SUMP) 16.12.2024 § 189. Suunnitelmaan sisältyvien kärkitöiden (11 kpl) toteuttamisesta päätehtään vuosittain talousarvion yhteydessä niiltä osin, kun toimet eivät vaadi erillisiä toteuttamispäätöksiä, ja suunnitelmaan sisältyvistä jatkotoimenpiteistä tehdään perusteelliset selvitykset vaikutusarvioineen ennen erillistä päätöksentekoa ja toimenpiteiden mahdollista myöhempää käyttöönottoa.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaavoitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Rakennusvalvonnan sähköistä järjestelmää (ePermit) kehitetään edelleen yhdessä muiden Trimble-kuntien kanssa. Lisäksi rakennusvalvonnassa selvitetään mahdollisuutta chatin/botin käyttöönottoon asiakasneuvonnassa. Jatketaan tietomallien käyttöönoton valmistelua rakennusvalvonnassa.	IT:n hankintaprosessin viivästymisestä johtuen tavoite botin testausten aloittamiseen on tällä hetkellä maaliskuu/25 ja käyttöönottoon huhtikuu/25. Bottikehityksen laajentaminen puunkaato-ohjeistuksen ulkopuolelle odottaa näitä

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			tavoiteaikatauluja. Valtakunnalliseen tietomallikehitykseen osallistuminen.
45	Toiminnan kantavana periaatteena on asukas- ja asiakaslähtöisyys, jonka tuloksena turkulaisten ja Turussa toimivien tulee saada parempaa palvelua nopeammin.	Kaupunkiympäristön asiakaspalvelua kehitetään muuttuneiden tarpeiden pohjalta. Föli seuraa asiakastytytyvääsyyttä ja on juuri toteuttanut kuluttajatutkimuksen, jonka tuloksia käytetään asukkaiden ja yritysten saaman palvelun parantamiseen. Kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa toimintaa kehitetään asiakastytytyvääsyykskyselyiden perusteella. Kaupunkiympäristön kunnossapidossa toimintaa kehitetään palautteiden pohjalta.	Toimenpide on käynnissä. Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan asiakastytytyvääsyyden seurantakysely toteutettiin loppuvuodesta.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
51	Kaupunkia tiivistetään täydennysrakentamalla hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle, huomioidaan lähiluonnon ja viheralueiden merkitys ja tarkastellaan palveluverkkoa uudet asuinalueet huomioiden. Lisätään erityisesti houkuttelevilla alueilla olevien pientalo- ja kerrostalotonttien tarjontaa ja laaditaan koko kaupungin kattava täydennysrakennusselvitys.	Otetaan raitiotiehanke huomioon kaikessa maankäytön ja palveluverkon kehittämisessä. Kasvatetaan kaava- ja tonttivarantoa. Kaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle vuonna 2024 ovat asuinpientalojen osalta 40 000 kem2, kerrostalojen osalta 135 000 kem2 ja työpaikkatonttien osalta 64 000 kem2. Pientalokaavoituksen lisäämisellä tavoitellaan seudullisen asunto- ja maapoliittisen ohjelman mukaisesti kolmen vuoden varantoa tulevana vuosina. Pientalotonttien tarjontaa parannetaan aktiivisesti täydennysrakentamisselvityksen mukaisilla toimenpiteillä ja lisäksi erillisillä kaavahankkeilla erityisesti Hirvensalossa, Skanssissa, Yli-Maariassa ja Jäkärlässä.	Raitiotiehanke on huomioitu maankäytön meneillään olevissa suunnitelmissä. Kaava- ja tonttivarannon kasvattaminen on jäänyt osittain tavoitteesta muutamien keskeisten kaavojen hidastumisen takia. Kaikkiin rakennusoikeutta on hyväksytyissä kaavoissa syntynyt 173.738 k-m2, josta asuinkeuhkaloille 106.700 k-m2, pientaloille 31.475 k-m2 ja yritystoimintaan 25.563 k-m2. Pientalotonttien tarjontaa on kasvatettu sekä täydennysrakentamisselvityksen hankkeiden että erillisten aluehankkeiden kautta.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikenne- muodoilla.	Runkolinjasto alkaa 1.7.2025. Sekä liikennöinnin että asiakasinformaation kehittäminen tähtää runkolinjaston hyvään käyttöönottoon. Fölin CRM:ää kehitetään. Palvelukartan liikkumisnäkyä kehitetään edelleen. Matkaketjuihin tullaan tekemään myös yrityskokeiluja osana Scale-up-hanketta. Pyritään myös toteuttamaan liityntäpysäköintikokeilu. Toteutetaan liikkumisen ohjauksen keinoin tuuppauksia ja tapahtumien liikkumisenohjaukskokeiluja osana Scale-up-hanketta. Lisätään skuuttien pysäköinti- paikkoja ja huolehditaan, että föllarit vastaavat kysyntään keskustan alueella erinomaisesti.	Runkolinjasto käynnistyy 1.7.2025. CRM on edelleen käytössä. Palvelukartan kehitys jatkuu. Föli-kortin lainausmahdollisuus kirjastoista on vakiopalveluna useassa kirjaston palvelupisteessä. Scale-Upin myötä on tehty liityntäpysäköinti- ja tapahtumapysäköintikokeiluja. Skuuttiyh-teistyötä on selkeytetty ja Fölläreiden asemia lisätty edelleen.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikenne- muodoilla.	Keskustan liikennesuunnitelma valmistellaan päätöksentekoon.	Keskustan liikennesuunnitelman laatiminen on käynnissä ja työ valmistuu syksyllä 2025. Keväällä 2025 suunnitelmaa esitellään päätöksentekijöille ja vuorovaikutus rakennetun ympäristön foorumin ja yrittäjien kanssa käynnistetään.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Toteutamme energiatehokkaita ja turvallisesti käytettäviä toimitiloja ja yleisiä alueita esimerkiksi valaistuksen, esteettömyyden ja osallistamisen keinoin. Koulujen ja päiväkotien ja koululaisreittien kunnossapitoa on hoitoluokituksessa priorisoitu korkealle tasolle.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Esim. uusien toimitilojen korkeat RT-luokitukset edellyttävät energiatehokkaita ratkaisuja. Ulkovalaisimia vaihdetaan edelleen LED-valonlähteisiin. Lauhdelämmön hyödyntäminen on toteutumassa Kupittaaalla useassa kohteessa, jolla tulee olemaan merkittävää energian säästöä. Uusi Parkin kenttä tarkastellaan energiatehokkuusperiaatteella.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			Kaupungin toimitilojen aurinkoenergiaratkaisut ovat laajasti käytössä ja tulevien saneerausten ja myös uusien toimitilojen kohdalla ja niitä tul- laan ottamaan käyttöön.
53	Huomioimme kaupungin rakentami- sessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihty- vyyttä.	Toteutetaan kaupungin hyväksytyn lii- kenneturvallisuussuunnitelman mukaista toimenpideohjelmää sekä keskustan lii- kenneturvallisuussuunnitelmaa.	Jalkautustyö on tehty vuoden 2024 aikana; joryt ja henkilöstö. Liikenne- turvallisuusryhmän ja SUMP:n työ- ryhmät ovat yhdistetty liikkumisen työryhmäksi. Liikkumisen työryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran tammikuussa 2025. Kokoonpano viedään kansliapäällikön päätettä- väksi keväällä 2025, kunhan jäsenet varahenkilöineen selviävät.
53	Huomioimme kaupungin rakentami- sessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihty- vyyttä.	Muodostetaan sähköpotkulautojen oh- jeistuksen päivityspaketti talvikauden ai- kana seuraavan sesongin alkua varten yhteistyössä operaattoreiden kanssa. Sähköpotkulautojen turvallisuustilan- netta parannetaan siten, että potkulauto- jen merkittävät pysäköintipaikkoja lisätään edelleen, rekrytoidaan jälleen pysäköinti- partio kesäksi, ja päivitetään sähköpot- kulautojen sääntöjä. Valtion ja muiden kaupunkien kanssa jatketaan yhteistyötä ja pyritään saamaan mikroliikkumisen asioissa toimivaltaa kaupungeille.	Skuutilainsäädäntö tulee esityksenä eduskunnalle maaliskuussa 2025, joka tuo toimivaltaa kunnille toimilu- pajärjestelmän muodossa.
54	Annetaan palvelulupaus kumppa- nuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurs- sit ovat riittävät.	Edistetään kaupunginhallituksen helmi- kuussa 2023 hyväksymiä kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteitä. Kaavoitus- aloitteet käsitellään 3 kk:n kuluessa aloit- teen saapumisesta. Merkittävien asema- kaavojen mediaani aloituksesta asema- kaavan hyväksymiseen on enintään 24 kk ja aloitteen jättämisestä kaavan käyn- nistymiseen kuluva odotusaikaa lyhen- netään kohti 2 vuotta. Vaikutuksiltaan vä- häinen asemakaava käynnistetään 6 kk kuluessa myönteisestä esiselvityspää- töksestä. Vaikutuksiltaan merkittävien asemakaavojen läpimenoajan mediaani aloituksesta asemakaavan hyväksymi- seen on jatkossa enintään 36 kk (XL) ja 24 kk (L), vaikutuksiltaan ei-merkittävien (M) enintään 18 kk ja vaikutuksiltaan vä- häisten (S) asemakaavojen enintään 12 kk. Kaavahankkeista vähintään 40 %:ia valmistellaan kumppanuus/konsultti- työnä.	Kaavoituksen sujuvoittamistoimenpi- teitä edistetty aktiivisesti ja sovitut rekrytoinnit saatu tehtyä. Esiselvityk- set laadittu tavoitteen mukaisesti ja vähäiset asemakaavat käynnistetty 2,8 kk:n kuluessa esiselvityspäätök- sestä. Isompien kaavojen läpimeno- aikoja pyritään aktiivisesti saamaan tavoitteen mukaisiksi. Kasvaneiden resurssien myötä kaavan käynnistys- misen kuluva odotusaikaa on pys- tytty lyhentämään kohti tavoitetta. Kaavahankkeista on valmisteltu kumppanuus/konsulttityönä noin nel- jännes.
54	Annetaan palvelulupaus kumppa- nuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurs- sit ovat riittävät.	Valmistaudutaan vuonna 2025 voimaan tulevaan rakentamislakiin uudistamalla kaupungin sisäistä säännöstöä sekä ra- kennusjärjestystä. Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaika- tavoite vuodelle 2024 on 30 vrk.	Rakennusjärjestyksen uusiminen eteni lähes suunnitelman mukaan, vaikka uudesta rakennusjärjestyk- sestä päätettiin kaupunginvaltuus- tossa vasta 01/2025. Lainsäädännön muutokset viivästyttivät valmistelua. Uusi rakennusjärjestys tulee voi- maan 1.3.2025. Rakennusvalvon- nan kaikkien lupahakemusten käsit- telyaika on 56 vrk (12/24).
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehi- ttämisestä huomioiden erityisesti Länsi- Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoit- uksessa läntisten alueiden uudet asu- misviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden.	Yleiskaavan päivittäminen Länsi-Turun alueelle käynnistetään visiotyön poh- jalta.	Merellisen Länsi-Turun visio on hy- väksytty kesäkuussa 2024. Yleis- kaavan päivitystyö käynnistyy ke- väällä 2025.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus.	Asunto- ja maapoliittisten periaatteiden mukaan huolehditaan vähintään kahden	Perheasuntomääräys on asetettu uusissa kaavoissa ja

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
	Puretaan aktiivisesti segregatiota asunto- ja maapolitiikalla.	makuuhuoneiden asuntojen määrän toteutumisesta uusien rakennushankkeiden yhteydessä. Uusissa asemakaavoissa edellytetään vähintään 20 %:ia ARA:n korkotuettua tuotantoa. Lisäksi pyritään vähentämään kaupungin toimenpitein tuetun vuokra-asumisen osuutta alueilla, joilla määrä ylittää 15 %:ia koko suuralueen asuntokannasta. Konserniyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) osoitetaan rakennusoikeutta vuosittain n. 30 000 k-m2.	rakennusjärjestyksessä. ARA-tuotantoa edellytetään tontinluovutuksissa sekä maankäytösopimuksissa, niillä alueilla, joilla tuettua vuokra-asumista ei ole yli 15 %:ia. Konserniyhtiöille on luovutettu rakennusoikeutta 23.700 k-m2.
57	Toteutamme muutosta kulkutapaja-kaumaan toteuttamalla pyöriteitä, liisäämällä kävelyn houkuttelevuutta ja aloittamalla runkobussijärjestelmän toteutuksen.	Toteutetaan bussien runkolinjaston vaatimat pysäkkijärjestelyt ennen sen käyttöönottoa 1.7.2025. Suunnittelemme ja toteutamme investointiohjelman mukaiset kävelyn ja oleilun alueet sekä pyörätiet. Parannamme pyöräilyolosuhteita kunnossapidon keinoin.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Runkolinjaston edellyttämät pysäkkijärjestelyt on suurelta osin suunniteltu ja rakentaminen on osittain käynnissä. Korkean kunnossapidon laatuson pyöriteitä on käytössä yhteensä noin 70 km. Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelmahankkeista on toteutettu mm. Raunistulan pyörätiesilta, Inspektorinkatu, Hämeen-tulli ja Itäinen rantakatu sekä Auvaismäentien jalankulun ja pyöräilyn väylä.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
65	Tiedepuiston kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2024 hyväksytään Kupittaan kärjen asemakaava ja allianssi-hankkeeseen liittyvät infran ja Taitokampuksen hankesuunnitelmat. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaava-hankkeita. Fölin kehälinja on tärkeä osa Kupittaan kärkihankkeen onnistumista. Kehälinjaa valmistellaan vuonna 2024 ja se aloittaa 1.7.2025.	Kupittaan kärjen asemakaavaehdotus ja Voimakadun asemakaavaehdotus on ollut kesällä 2024 nähtävillä ja lausunnoilla, mutta joudutaan muutoksien takia asettamaan uudestaan nähtäville keuhällä 2025. Itäharjun liittymän kaavan päivitetyt tavoitteet on hyväksytty. Taitokampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty elokuussa valtuustossa ja infran hankesuunnitelman valmistelu on käynnissä. Kehälinjaan liittyvät vaihtopysäkkijärjestelyt Tiedepuistossa etenevät runkolinjan käyttöönnoton edellyttämän aikataulun puitteissa.
66	Keskustan kehittämisen kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Keskustan kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Keskustan kehittämisen toimenpiteitä toteutetaan myös kiinteistökehitys-, kaavoitus ja investointiohjelmien mukaan. Fuugan rakennustyöt ovat käynnissä. Ferry Terminalin ja Linnanniemen hankkeiden edistäminen sekä uuden satamaraiteen suunnittelun käynnistäminen, mikäli raide saadaan MAL-hankkeeksi. Kauppahallin korttelin ja Aninkaisten konserttitalon asemakaavojen hyväksyminen. Matkakeskuksen ja Eerikinkatu 32–34 korttelin kehittämiskilpailut. Itäisen Rantakadun rantamuurien ja Aurajoen rantaväylän (Agricolankatu-Tehtaankatu) rakentaminen käynnistyy. Pyöräilyn laatuikäytävien toteuttaminen jatkuu.	Toimenpidesuunnitelman toteutus on käynnissä. Kauppahallin korttelin asemakaavoituksen edistäminen on odottanut kauppahallin hankesuunnitelman hyväksymistä. Kaavoitusta edistetään muuttuneiden suunnitelmien pohjalta. Aninkaisten konserttitalon asemakaavaehdotus on asetettu nähtäville 2.12.2024, kaavaa valmistellaan yhteistyössä kilpailun voittaneen tahon kanssa. Uuden satamaraiteen suunnittelua edistetään yhdessä Väylän kanssa osana MAL-sopimusta. Aurajoen rantaväylän hankesuunnitelman päivitys on työn alla.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuin-alueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Lähiöiden kehittämisen ensisijaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segregatiion vähentäminen. Vahvistetaan	Asuinalueiden tasapainoista kehittämistä toteutetaan asunto- ja maapolitiikan periaatteiden sekä kaavoitus-, kiinteistökehitys- ja investointiohjelmien mukaisesti. Mm. Hepokullan ja Runosmäen	Toimenpiteiden toteutus on käynnissä. Runosmäen täydennysrakentamiseen tähtäävä kaavoitus on työn alla ja Viiripuiston rivitalotontti on luovutettu kiinteistökehittäjälle.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
	kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osallistumista kaupungin kehittämiseen.	täydennysrakentamiseen tähtäävä kaavoitus käynnistyy, Skanssin ja Koroisten alueiden kaavoitus etenee sekä Kurassa, Luolavuorella, Petreliuksessa ja Uittamolla valmisteilla olevien kaavojen hyväksyminen. Karhunaukion yhteiskoulun ja Pansio-Pernon monitoimitalon sekä raitiotien edellyttämien kaavojen hyväksyminen Varissuon linjalla. Kesällä 2025 käynnistytään runkolinjastouudistuksen edellyttämien pysäkkien rakentaminen. Asukasviihtyvyyttä parannetaan investointiohjelman mukaisesti. Kaupunkiympäristön kunnossapito toteuttaa osallisuuden keinoin erilaisia yhteisöllisyyttä parantavia toimia.	Karhunaukion yhtenäiskoulun kaava on hyväksytty valtuustossa, mutta siitä on valitettu hallinto-oikeuteen. Raitiotien edellyttämät asemakaavanmuutokset ovat valmisteilla. Lähes kaikki bussien runkolinjastouudistuksen edellyttämien pysäkkien katu- ja liikenteenohjaussuunnitelmista on hyväksytty ja niiden rakentaminen on käynnistynyt.
71	Kulttuurin kärkihanke. Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toimenpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuuria ja taidetta tuodaan kaupunkilaan, myös lähioihin. Toteutetaan, kehitetään ja juurrutetaan Kulttuurin välitilat -toimintamallia. Runosmäessä toteutetaan Turun ensimmäinen purkutaideprojekti. Linnanniemen, Turun ensimmäisen taidekaupunginosan, kehittämiskonseptia ja taideohjelmaa. Toteutetaan kulttuurirannan konseptointityö ja viedään päätöksentekoon. Itäisen Rantakadun taide-elementtien toteutussuunnittelu käynnistetään.	Uusia toimintamalleja, kuten tilapalveluiden kanssa yhteistoteutettu Kulttuurin Välitilat, on onnistuneesti vakiinnutettu osaksi perustoimintaa. Malli jatkuu kulttuurin edistämisen yksikössä. Taide- ja ohjelmahakujen sekä taideprojektien kautta kulttuuria ja taidetta tuotu kaupunkitilaan, myös asuinalueille. Linnanniemen taiteen kokonaisuudelle laadittu kokonaisai-kataulu ja projekteja käynnistetty. Edistetty Turun Sataman pysyvää taidehanketta. Kulttuurirannan konseptiluonnos valmis ja toimenpiteitä valmisteltu. Kulttuurirannan yhteistyöverkosto -hankkeeseen saatu EAKR-rahoitusta. Itäisen Rantakadun taide-elementtien luonnokset valmistuneet. Kestävä kehitys ja kiertotalous laajasti ja läpileikkaavasti esillä toiminnassa.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhtein. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukykyä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Satamaterminaalihankkeeseen liittyvät katusuunnitelmat valmistuvat. Satamaraiteen toteuttamisen edistäminen yhteistyössä valtion kanssa. Edistetään tunnin junan toteuttamista tarvittavin maankäytön toimenpitein. Saatetaan KUTU-hanke loppuun. Raitiotien suunnittelua edistetään.	Katusuunnitelmat pääosin valmistuneet ja hyväksytty. Satamaraiteen toteuttamisesta saavutettu neuvottelutulos osana MAL-sopimusneuvotte-luja. Tunnin junaan liittyvä Vaalan eritasoristeyksen kaavaehdotus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 27.5.2024. KUTU-hanke etenee aikataulussa ja Raitiotien toteutussuunnittelu käynnistynyt Raitiotieyh-tiön toimesta.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
78	Raitiotien kustannus- ja kannattavuusarvion pohjalta tehdään päätökset kaupunkikehityksen kannalta merkittävästä joukkoliikennetähtäimistä.	Raitiotien edellyttämien asemakaavanmuutoksien edistäminen. Hankeyhtiö edistää hyväksyttyjen yleissuunnitelmien pohjalta toteutussuunnitelmia erikseen päätettävän hankintamallin pohjalta.	Littoistontien asemakaava hyväksytty Kaupunginvaltuustossa 17.6.2024. Raitiotien varikon ja vanhan rautatieaseman ympäristön asemakaavat etenevät. Vaasanpuiston kaavaluonnos on valmisteilla. Kupit-taan kärjen asemakaava on ollut nähtävillä ja lausunnoilla 17.06.2024-16.08.2024. Voimakadun asemakaava on ollut nähtävillä ja lausunnoilla. Suurpääkatu-Karvataskunkatu asemakaava sekä

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			Tullin ympäristön asemakaava on käynnistetty syksyllä 2024.
79	Investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen ovat avainasemassa, jotta investointeja voidaan toteuttaa kestävästi.	Prodigialin vaihe 1 on valmistunut ja osallistutaan hankkeen toiseen vaiheeseen. IHKU-projekti kehittyy edelleen ja kaupunkirakentaminen on edelleen mukana projektin kehitystyössä.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti.
80	Rakennamme uuden konserttitalon aikataulussa, joka mahdollistaa orkesterin siirtymisen suoraan uusiin tiloihin, tavoitteena vuosi 2025.	Hanke on siirtynyt toteutusvaiheeseen. Fuugan rakennustyöt ovat käynnissä.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Musiikkitalo Fuuga on käyttöön otettavissa syksyllä 2026.
81	Toteutamme Kupittaan kansihankkeen mahdollistamaan tiedepuiston kärkihanketta ja luomaan uuden yhdistetyn Kupittaa-Itäharjun kaupunginosan vahvan joukkoliikenteen- ja työpaikkakeskittymän äärelle. Toteutamme TAITO-kampuksen.	Vuonna 2024 hyväksytään Kupittaan kärjen asemakaava ja allianssihankkeen liittyvät infran ja Taito-kampuksen hankesuunnitelmat. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaavahankkeita.	Kupittaan kärjen asemakaavaehdotus ja Voimakadun asemakaavaehdotus joudutaan muutoksien takia asettamaan uudestaan nähtäville. Itäharjun liittymän kaavan tavoitteet on hyväksytty. Taito-kampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty elokuussa valtuustossa ja infran hankesuunnitelman valmistelu on käynnissä.
82	Turku tavoittelee tulopohjan vahvistamiseksi merkittävää lisärakentamista.	Kaupungin käytöstä poistuvia rakennuksia ja maa-alueita kehitetään erilaisilla kiinteistökehityshankkeilla erillisellä kiinteistökehitysohjelman mukaisesti. Vuonna 2024 maanmyynnistä tavoitellaan tuloja 17,0 milj. euroa ja myyntivoittoa 15,5 milj. euroa. Yksityisen omistamia maita kehitetään kaavoituksen kautta. Vuonna 2023 maankäytösopimusten tulotavoite on 5,0 milj. euroa.	Edistynyt laaditun kiinteistökehitysohjelman mukaisesti ja tarkennettuja myyntitulotavoitteita paremmin. Myyntivoittotavoite on toteutunut 9,6 milj. euroa parempana ja maankäytösopimustulotavoitteesta jäätin 1,4 milj. euroa. (myyntivoittotavoite 18 milj. euroa ja maankäytösopimustulotavoite 15 milj. euroa).

Talousarviolausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristölautakunta	Sujuvoitamme ja nopeutamme kaavoitusprosesseja edelleen. Tavoittelemme kaavoituksella tuottavia investointeja ja priorisoimme voimakkaasti niitä hankkeita, joiden arvioidaan lähtevän käyntiin nopealla aikataululla.	Kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteitä edistetty aktiivisesti ja sovitut rekrytoinnit saatu tehtyä. Kaavoitusohjelmassa priorisoitu erityisesti nopeasti käynnistyviä hankkeita.
Kaupunkiympäristölautakunta	Käynnistämme Linnanniemen alueen aluekehityskumppanin hankinnan valmistelun.	Valmistelu käynnistetty konsulttiselvityksellä, jossa selvitetty kokonaisuuden taloudellisia toteuttamisedellytyksiä sekä vaihtoehtoisia etenemismalleja ja potentiaalisia aluekehityskumppaneita. Selvityksen perusteella yhtä aluekehityskumppania ei ole löydetävissä, vaan aluetta on syytä kehittää pienempinä osa-alueina, joihin haetaan kumppania. Tämä edellyttää myös kaavaluonnoksen tarkistamista taloudellisten edellytysten parantamiseksi.
Kaupunkiympäristölautakunta	Selvitämme järkevän mekanismin rakentamisen hiilijalanjäljen vähentämiseksi ja päätämme sen käyttöönotosta.	Rakentamisen hiilijalanjäljen ohjauksen valmistelu on edennyt hyvin ja eri vaihtoehtoja on käyty läpi (esim. kaavamääräykset, tontinluovutusehdot, rakennusjärjestys) työtä varten perustettujen projektin ja ohjausryhmien sekä asiantuntijaselvitystyön voimin.
Kaupunkiympäristölautakunta	Selvitämme edelleen rakennetun ympäristön osalta mahdollisuuksia tarkastella laatutasoa edelleen mm. materiaaliarvioissa.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Mm. Raitiotien suunnitteluperusteissa.
Kaupunkiympäristölautakunta	Koordinoimme katutöiden toteutuksia entistä paremmin ja vältämme siten turhien kustannusten syntymistä ja turhan työn tekemistä. Keräämme tietoa suunnittelusta ja käynnistyvistä hankkeista systemaattisemmin ja johdamme työtä tiedolla. Merkittävät infrarakentamisen aikataulumuutokset hankkeiden edetessä saamme tiedoksi asianomaiseen toimielimeen.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Infran hankkeita on otettu käyttöön uusia tapoja tuottaa hankkeita suunnittelusta toteutukseen ja organisaatiota on kehitetty lisäämällä ja fokuoimalla vastuualueita. Tiedonvirtausta ja tiedolla johtamista on edistetty uusien tiedonhallintaohjelmien käyttöönottamalla (Infrakit). Siirryttyä hankkeista on raportoitu systemaattisesti osavuosikatsausten yhteydessä.

Sopeuttamisohjelman toimenpiteet

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Henkilöstön eläköitymissuunnitelma (menojen vä- hennys)	-200 000	Eläköitymisten mahdollista- maa htv-vähennystä seura- taan tiiviisti osana henkilös- tösuunnittelua. Eläköity- misennuste on laskennalli- nen, eläköitymiset tapahtu- vat viiveellä.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kehittäminen ja digitalisaatio; Valtion rahoituksen ja hankerahoituksen rahoitusosuuksien kotiuttaminen palkkaamalla talousasiantuntija (palkka katetaan hankerahalla) (tulojen lisääminen)	500 000	Hankkeita käyty läpi ja ra- portointi tehostettu. Tavoite toteutunut.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä tulonlisäys taksojen korotus - ajoneuvosiir- rot, kaivu- ja aitaamisluvat, lumensiiro, asukas- pysäköinti, kaupunkipyörät (tulojen lisäys)	468 000	Siirrettyjen ajoneuvojen määrä laski arvioidusta. Taksan korotuksen myötä taksan tuotto nousi 51 000 euroa. Kaivu- ja aitaamislupamak- sua on korotettu 1.1.2024 lukien (kylk 28.11.2023 § 406). Lumen vastaanotto- maksuja on korotettu 1.1.2024 lukien (kylk 21.11.2023 § 395). Kaivu- ja aitaamislupatoiminto on siirretty vuoden 2024 ai- kana luvat ja valvonta -pal- velualueelle, jonne toimin- nasta aiheutuvat tulot koh- distuvat vuoden 2025 alusta alkaen. Föllärien hinnankorotus to- teutettu suunnitellusti, vai- kutuservio 40.000 euroa v. 2024 (alv 0). Asukas- pysäköintihinta nostettu 1.1.2024 alkaen, vaikutus 20.000 euroa (alv 0). Asu- kaspysäköintitaksia ja yri- tyspysäköintihintoja nos- tettu 1.7.2024 alkaen, vai- kutus tälle vuodelle 50.000 e (alv 0) ja jatkossa vuosita- solla 90.000 e (alv 0).
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen menojen vähennys – kohdentama- ton kehittämismääräraha (menojen vähennys)	-60 000	Menojen vähennys huomi- oitu.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen henkilöstösidonnaisten menojen vä- hennys - koulutus, matka, majoitus ja ravitsemus (menojen vähennys)	-50 000	Henkilöstösidonnaisia erä on onnistuttu vähentämään edelliseen vuoteen verrat- tuna, mutta tavoitteesta jää- tiin hieman.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä maanvuokratulojen lisäys (tulojen lisäys)	300 000	Toteutunut suunnitellusti.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - Halisten padon siirto TSV:lle (menojen vähennys)	-100 000	Neuvottelut ovat siirtyneet vuodelle 2025.

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä palkkakustannusten kohdentaminen käyttö- taloudesta investointeihin (menojen vähennys)	-300 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä ICT-menojen vähennys - Fore-sovelluksen käyttö loppuu 31.12.2023 (menojen vähennys)	-25 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - Yleisten WC:den maksullisuuden ja korjausten vähenemisen netto (menojen vähennys)	-40 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - pakkaa- vien roskisten käyttöönotto, tyhjennyskertojen vä- hennys (menojen vähennys)	-100 000	Pakkaavien roskisten han- kinnan keskeytys (kylk 27.2.2024) ja uudelleen käynnistys. Uusi kilpailutus on tehty vuoden 2024 lop- puun mennessä, joten säästöt eivät tule kohdistu- maan kuluvaan vuoteen.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Talvipyöräilyn tehoreittisuunnitelman laajennuksen (12 km, 60.000e/talvikausi) lykkääminen vuodella eteenpäin (menojen vähennys)	-15 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Ympäristön- suojelun hulevesiseurannan palveluostojen vähen- nys (menojen vähennys)	-20 000	Hulevesiseurannan osalta säästö toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Ympäristön- suojelun lumotoimenpiteiden palveluostojen vähen- nys (menojen vähennys)	-10 000	Lumon toimenpiteiden to- teutuksen osalta säästö to- teutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä palveluostojen vähennys - pysäköinnin kolik- komaksamisesta luopuminen, kuljetuskustannusten säästö (menojen vähennys)	-10 000	Säästötavoite on toteutunut.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen myyntitulojen lisäys - Ajoneuvosiir- tojen ja varaston huutokauppamyynti (tulojen lisäys)	30 000	Tavoitetta ei saavutettu, sillä huutokaupoilla saatiin tuloja 22,996 euroa.
Turun kaupunkiseu- dun joukkoliikenne- lautakunta	Pysyvä myyntitulojen lisäys - Fölin matkustajamää- rän ja lipputulojen lisäys (tulojen lisäys)	936 000	Matkamäärä on ylittynyt 1 %:lla verrattuna 2019 vuo- teen. Lipputulotavoite ylitet- tiin.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Suunnitellun kolmannen vesibussin aloituksen siirto (menojen vä- hennys)	-65 000	Kolmannen vesibussin käyt- töönnotosta on luovuttu kau- pungin säästöohjelman ta- kia.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen tulojen lisäys - metsänhoitosuunni- telman mukaiset lisähakkuut, puun myynti (tulojen li- säys)	100 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä henkilöstökulujen vähennys (menojen vä- hennys)	-299 000	Menojen vähennys huomi- oitu.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen henkilöstökulujen vähennys (meno- jen vähennys)	-853 000	Huomiodaan henkilöstö- suunnitelmassa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	46 129		47 063	48 954	1 891
Valmistus omaan käyttöön	1 610		1 910	1 793	-117
Toimintamenot	68 165	-901	-70 301	-66 618	3 683
TOIMINTAKATE	-20 426	-901	-21 328	-15 871	5 457

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	1 028	428	-600	-53	547
Rahoitusosuudet	228	-228	0		0
Luovutustulot					
NETTO	-800	200	-600	-53	547

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	435		429	343	-86
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	435		-429	-360	69
TOIMINTAKATE	0		-0	-17	-17

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	109		-109	-95	14
TOIMINTAKATE	-109		-109	-95	14

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	39 363	936	40 299	41 561	1 262
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	66 659		-66 659	-64 385	2 273
TOIMINTAKATE	-27 296	936	-26 360	-22 824	3 535

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	700		-700	-647	53
Rahoitusosuudet	250		250	341	91
Luovutustulot	0				
NETTO	-450		-450	-307	143

Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602, 16020 ja Kh/Infraomaisuus 1604, 16040, 16041, 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/maaomaisuus, Kh/tilaomaisuus)	18 000	6 500	24 500	27 650	12,9
Maankäyttösopimuskorvaukset (Kh/maaomaisuus)	15 000		15 000	13 584	-9,4
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/maaomaisuus)	3 000		3 000	3 398	13,3
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/Infraomaisuus) *sis. Teräskatu-Sammonkatu-Voimakatu (2,7 M€ pakollinen varaus)	300		300	487	62,2
Ruoppausmassojen vastaanottomaksut (Kh/infraomaisuus)	430		430	613	42,5
Ruoppausmassojen vastaanottomaksuja vastaavat kulut (Kh/infraomaisuus)	50		50	26	-48,5

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus 1604), 1 000 €

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama %	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Strategiset kärkihankkeet, kh	418 659	2,7	90 070	24 800	65 270	48 092	-26,3
Kiinteistökehitys, kh	163 355	-1,0	43 267	14 200	29 067	22 758	-21,7
Toimintoja tukevat, kh	15 177	0,0	2 750		2 750	2 903	5,6
Korjausvelkaa alentavat, kh	28 825	8,4	13 765		13 765	11 722	-14,8
Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavat, kh	22 656	1,4	3 700		3 700	2 494	-32,6
Asukasviihtyisyyttä parantavat, kh	16 217	6,7	4 560		4 560	3 761	-17,5
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	2 042	25,0	250		250	257	2,7
Yhteensä	667 311	2,1	158 362	39 000	119 362	92 404	-22,6

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus 1603), 1 000 €

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama %	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Nimetyt investointihankkeet > 1 M€, kh	396 704	-16,6	67 974	20 231	47 743	52 657	10,3
Energiatehokkuusinvestoinnit, kh	735	0,0	1 000		1 000	277	-72,3
Pienet hankkeet < 1 M€, kh	15 857	1,9	11 200		11 200	8 402	-25,0
Yhteensä	413 295	-15,9	80 174	20 231	59 943	61 335	2,3

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Maaomaisuus, kh	3500		3 500	2 242	-35,9

Pysyvien vastaavien luovutustulot (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Maanmyyntitulot, kh (sis. rakennukset ja maaomaisuuden)	19 700		26 200	28 069	6,7

